Työelämä- ja tasa-arviovaliokunta
Työvoimapalvelut maakuntauudistuksessa (O 5/2017 vp)

LAKI ALUEIDEN KEHITTÄMISESTÄ JA KASVUPALVELUISTA

Lain aikataulu

Lausunnolla 1.3 – 26.4. 2017, Eduskuntaan kesäkuussa 2017

Lain tavoitteet

Lain tavoitteena on lisätä työllisyyttä ja alueiden kasvua uudistuksella, jossa osaavat työnhakijat ja yritysten tarpeet kohtaavat nykyistä paremmin. Tämä tehdään yhdistämällä ELY-keskusten ja TE-toimistojen työvoima- ja yrityspalvelut kasvupalveluiksi, avaamalla kasvupalveluiden tuotanto markkinoille monituottamalliin sekä antamalla maakunnille laaja harkintavalta kasvupalveluiden järjestämisestä.

Nykyiset TE- ja yrityspalvelut on uudistettava maakuntauudistuksen yhteydessä siten, että ne vastaavat entistä paremmin talouden ja työmarkkinoiden nopeaan muutosrytmiin. Nykyinen TE-palvelujen sääntely on johtanut siihen, että asiantuntijaresursseja ja osaamista ei pysty kaikissa tilanteissa suuntaamaan riittävästi työelämän ja elinkeinoelämän nopeasti muuttuviin tarpeisiin. Rekrytointipalvelut ja työnvälitys esimerkiksi vaativat yhä enemmän erityisosaamista, toimialatuntemusta ja syvälle elinkeinoelämän ja työnhakijoiden tilanteeseen pureutuvaa palvelua, jota nykyisen järjestelmän on vaikeaa ylläpitää ja toteuttaa.

Työttömyydestä aiheutuu valtavia taloudellisia menetyksiä niin yksilöille, yrityksille kuin julkisyhteisöillekin – välittömät työttömyysmenot ovat vuositasolla noin 6 miljardia. Työvoima- ja yrityspalvelujen tehokkuudella on väliä, koska työttömyyden yhden päivän keston lyhennys säästäisi pelkkiä valtion työttömyysturvamenoja noin 23 miljoonaa euroa vuositasolla ja vastaavasti työnantajien rekrytointiprosessin tehostuminen yhdellä päivällä julkisessa työnvälityksessä kasvattaisi tuotannon arvoa laskennallisesti 100 miljoonalla-vuodessa. Kilpailullisuus palvelujen tuottamisessa johtaa niiden tehostumiseen, joka realisoituu lyhyempinä työttömyysjaksoina ja nopeampina sekä osuvampina rekrytointeina.

Lain keskeinen sisältö työvoimapalveluiden osalta

Maakunnalla järjestäjänä on vastuu mm. toteutettavien palvelujen tarpeen, määrän ja laadun määrittelemisestä, tuotantotavasta päättämisestä, yhdenvertaisesta saatavuudesta maakunnan omavalvonnasta.

Maakunnan järjestämisvastuulla on myös asiakkaan oikeuksista ja velvollisuuksista tiedottaminen, neuvonta ja ohjaus asiakkaalle tarkoituksenmukaisiin palveluihin sekä palvelutarpeen arviointi ja kotoutumissuunnitelman laatiminen. Maakunnan tulisi huolehtia, että tieto kasvupalvelujen tuottajista on helposti saatavissa.

Lisäksi maakunnan tulee tuottaa maakunnan viranomaistehtävänä ne palvelut, jossa on mm. merkittävää julkisen vallan käyttöä. Tällaisia tehtäviä ovat esimerkiksi henkilölle

maksettavien tukien tai korvausten myöntäminen, yrityksille myönnettävät tuet, jos haetun tuen arvo ylittää 10 000 euroa sekä RR-tehtävät.

Maakunnalliset kasvupalvelut tuotetaan monituottajamallilla. Maakunta vastaa itse palvelujen tuottamisesta yhtiönsä kautta vain silloin, kun markkinoilta ei löydy sopivia palveluntuottajia (markkinapuute). Julkiset toimijat voivat toimia kasvupalveluiden tuottajina yhtiömuodossa.

Markkinalähtöisesti tuotettavia kasvupalveluita voivat olla muun muassa työnhakuun liittyvät palvelut eli työnhakijoiden työnhakua ja työllistymistä koskeva neuvonta sekä tiedon välittämistä työpaikoista ja työmahdollisuuksista. Palveluna voitaisiin tuottaa ammatinvalintaohjausta ja työelämässä tarvittavan osaamisen kehittämistä. Yrityksille voitaisiin suunnata monimuotoista muun muassa yrityksen perustamiseen, liikeidean kehittämiseen, johtamiseen, keksintöjen kehittämiseen ja kansainvälistymiseen liittyviä palveluita. Uudenlaisia asiakaslähtöisempiä palveluita voidaan tuottaa myös sosiaali- ja terveyspalveluiden sekä kasvupalveluiden rajapintaan esimerkiksi vaikeasti työllistyvien osalta. Lisäksi markkinoilta voitaisiin myöntää yritystukia, joiden arvo on alle 10 000 euroa.

LAKI REKRYTOINTI- JA OSAAMISPALVELUISTA

Valmisteilla olevassa laissa rekrytointi- ja osaamispalveluista säädettäisiin tarkemmin palvelujen sisällöistä. Laki korvaisi osittain voimassa olevan julkisesta työvoima ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012). Rekrytointi- ja osaamispalveluja koskevan lain valmistelun lähtökohtana on, että palveluista säädettäisiin lailla vain siltä osin, kun se olisi tarpeellista esimerkiksi asiakkaan oikeuksien ja velvollisuuksien tai Suomea sitovien kansainvälisten sopimusvelvoitteiden täyttämisen näkökulmasta. Hallituksen esityksen jatkovalmistelussa arvioidaan, miltä osin yksittäisistä palveluista säätämisen sijasta laissa voitaisiin säätää reunaehdoista, jotka olisi huomioitava järjestettäessä tai tarjottaessa rekrytointi- ja osaamispalveluja.

Laissa rekrytointi- ja osaamispalveluista säädettäisiin seuraavista asioista:

- Työnhaun aloitus, voimassaolo/päättyminen, palvelutarpeen arviointi määräajoin, työnhakijan informointi
- Rekrytointipalvelut
- Osaamispalvelut: Ammatinvalinta- ja uraohjaus, kasvupalvelukoulutus (ei-tutkintoon johtava, ammatillisia valmiuksia antava koulutus, kotoutumiskoulutus)
- Reunaehdot työpaikalla toteutettavalle ei-työsuhteiselle palvelulle (nykyinen työkokeilu, rekrytointikokeilu)
- Työllistämisvelvoite

Valmisteilla olevassa laissa aluekehittämisen ja kasvupalvelujen rahoittamisesta (ns. rahoituslaki) säädettäisiin palkkatuen ja starttirahan myöntämisestä. Työttömyysturvalakiin siirrettäisiin työttömyysetuudella tuettua omaehtoista opiskelua ja kulukorvausta koskevat säännökset. Osa nykyisistä TE-toimiston tehtävistä työttömyysetuudella tuettuun omaehtoiseen opiskeluun siirrettäisiin työttömyysetuuden maksajien hoidettaviksi.

Valmisteilla olevassa laissa rekrytointi- ja osaamispalveluista ei ehdoteta säädettäväksi seuraavista asioista, jotka sisältyvät voimassa olevaan julkisesta työvoima- ja yrityspalveluista annettuun lakiin: tieto- ja neuvontapalvelut, asiantuntija-arvioinnit, valmennukset, koulutuskokeilu, matka- ja yöpymiskustannusten korvaukset, työolosuhteiden järjestelytuki, työllisyyspoliittinen avustus ja TY-neuvottelukunta.

Jatkovalmistelussa tarkennetaan muun muassa työttömien työnhakijoiden palveluprosessiin liittyviä kysymyksiä sekä kasvupalvelujen ja sosiaali- ja terveyspalvelujen integraatioon liittyviä kysymyksiä.

Rekrytointi- ja osaamispalvelulakia, aluekehittämisen ja kasvupalvelun rahoituslakia ja lakia kotoutumisen edistämisestä koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle syksyllä 2017.

Säädösvalmistelun tilanne –

Laki alueiden kehittämisestä ja kasvupalvelusta

Laki rekrytointi- ja osaamispalveluista

1.3.2017

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Laki alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista luo perustan maakunnallisille kasvupalveluille

- Maakunnallisina kasvupalveluina voidaan järjestää seuraavia palvelukokonaisuuksia:
  - rekrytointeja ja osaamista,
  - yritystoimintaa ja yrittäjyyttä,
  - innovaatioiden kehittämiselle edellytyksiä luovia,
  - kansainvälistymistä ja
  - rahoitusta
  - muita palvelukokonaisuuksia tai palveluita maakuntalain 6 § 1 momentin 9 kohdan mukaisen toimivaltansa rajoissa.

- Maakunnalliset kasvupalvelut ovat **lähtökohtaisesti harkinnanvaraisia**

Maakunnan järjestämisvastuu

Maakunnan järjestämisvastuuseen kuuluu:

- palvelujen tarveharkinta ja maakunnan resurssien käyttämistä koskeva päätöksenteko;
- palvelujen saatavuuden varmistaminen siten, että asiakas voi mahdollisimman monen palvelun osalta valita tarvitsemansa palvelun tuottajan useammasta kuin yhdestä vaihtoehdosta; ja
- palvelujen tuottajana olevan maakunnan yhtiön ohjaaminen silloin, kun palvelujen saatavuutta ei muutoin ole voitu varmistaa.

Maakunta vastaa aina siitä, että

- maakunnassa on tarjolla **rekrytointi- ja osaamispalveluita**;
- kotoutumisen edistämisestä annetun lain 12 §:ssä tarkoitetun työttömänä työnhakijana olevan maahanmuuttajan kanssa laaditaan **kotoutumissuunnitelma**;
- 57 vuotta täyttäneelle työttömälle työnhakijalle, jonka oikeus palkansaajan työttömyyspäivärahaan päättyy enimmäisajan johdosta, järjestetään koulutus- tai työntekomahdollisuus siten kuin siitä erikseen säädetään (**työllistämisvelvoite**)

Maakunnan on huolehdittava (siten kuin erikseen säädetään):

- asiakkaan oikeuksista, velvollisuuksista ja etuuksista tiedottamisesta
- palvelujen käyttöön liittyvästä neuvonnasta
- **palvelutarpeen arvioinnista**
- näihin liittyvästä ohjauksesta

Maakunnan viranomaistehtävät

Maakunnan **tulee hoitaa viranomaistehtävinä**

- henkilölle maksettavien tukien tai korvausten myöntäminen
- yritykselle myönnettävät tuet, jos haetun tuen arvo ylittää 10 000 euroa
- tuen tai korvauksen maksatuksen keskeyttämistä, lopettamista tai takaisinperintää koskevan päätöksen tekeminen
- työttömyysetuudella tuettua omaehtoista opiskelua koskevat ratkaisut
- päätös työnantajalle tai yritykselle tarjottavien rekrytointi- ja osaamispalvelujen epäämisestä
- työntekijän ja elinkeinonharjoittajan oleskelulupaan liittyvät tehtävät
- Euroopan unionin rakennerahastokauden 2014–2020 ja Euroopan unionin globalisaatiorahaston varoin rahoitettuja hankkeita koskeva päätöksenteko.

Laki rekrytointi- ja osaamispalveluista 1/2

- Korvaa (tarpeellisilta osin) julkisesta työvoima ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012, JTYPL)
- **Valmistelun lähtökohtana on, että palveluista säädetään vain tarpeellisilta osin :**
    - Asiakkaan oikeudet ja velvollisuudet
    - Kv-sopimusvelvoitteet
- **Yksittäisistä palveluista säätämisen sijasta tavoitteena säätää reunaehdoista, jotka huomioitava järjestettäessä palveluja**

- **Mistä säädetään:**
    - Työnhaun aloitus, voimassaolo/päättyminen, palvelutarpeen arviointi määräajoin, työnhakijan informointi
    - Rekrytointipalvelut
    - Osaamispalvelut: Ammatinvalinta- ja uraohjaus, kasvupalvelukoulutus (ei-tutkintoon johtava ammatillisia valmiuksia antava koulutus, kotoutumiskoulutus)
    - Reunaehdot työpaikalla toteutettavalle ei-työsuhteiselle palvelulle (nykyinen työkokeilu, rekrytointikokeilu)
    - Työllistämisvelvoite
    - Erinäiset säännökset

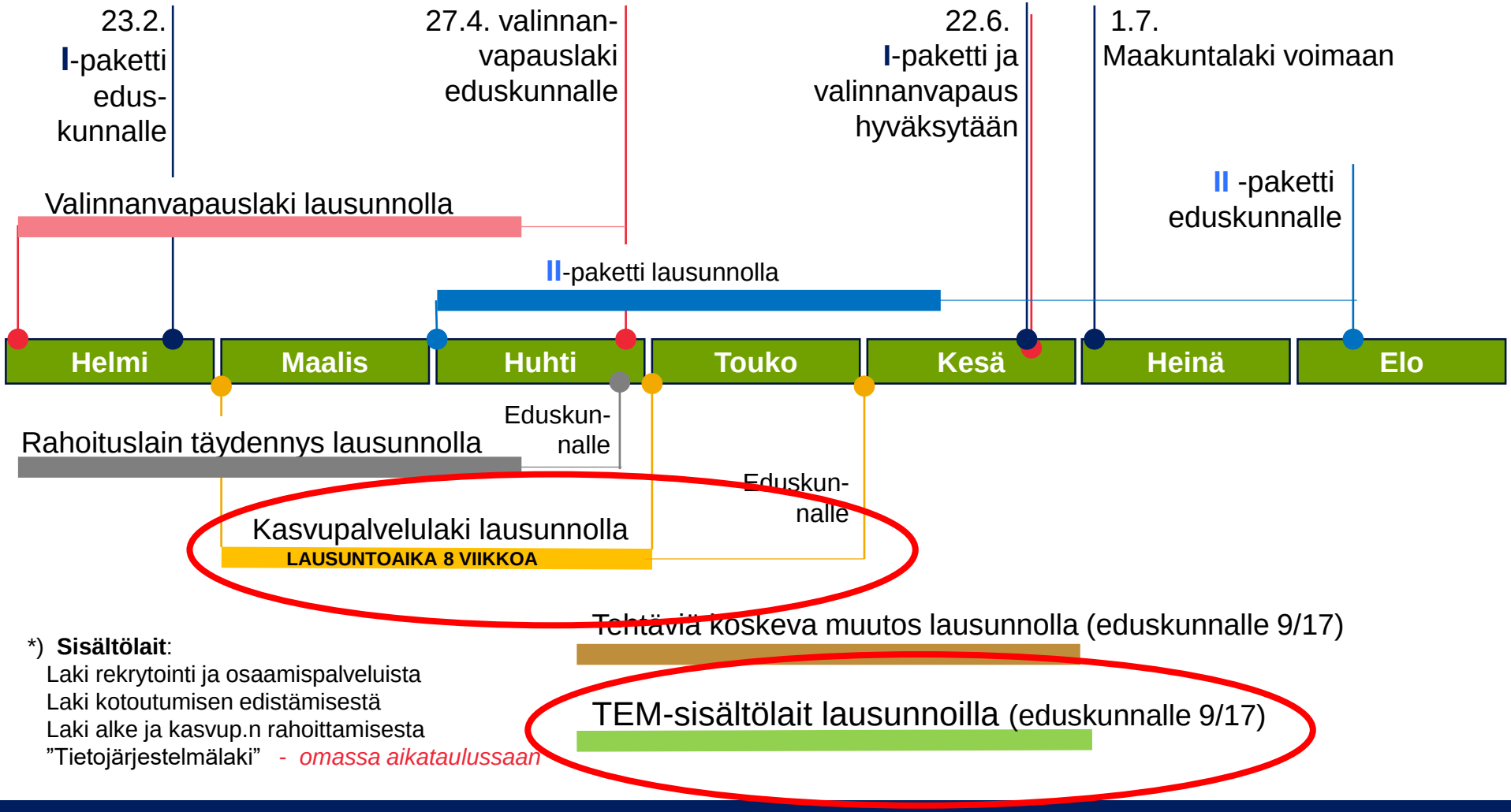
Laki rekrytointi- ja osaamispalveluista 2/2

- **Lähtökohta: Uudessa laissa ei säädettäisi seuraavista asioista, jotka sisältyvät nykyiseen JTYPL:iin:**
  - Tieto- ja neuvontapalvelut
  - Asiantuntija-arvioinnit
  - Valmennukset
  - Koulutuskokeilu
  - Matka- ja yöpymiskustannusten korvaukset
  - Työolosuhteiden järjestelytuki
  - Työllisyyspoliittinen avustus
  - TY-neuvottelukunta
- **Työttömyysturvalakiin siirtyisivät säännökset:**
  - Työttömyysetuudella tuettu omaehtoinen opiskelu
  - Kulukorvaus
- **Kasvupalvelujen rahoituslaissa säädettäisiin:**
  - Palkkatuki
  - Starttiraha

Valmistelussa olevia asioita:

- Yhdenvertaisuuden varmistaminen (harkinnanvaraisuus / minimipalvelut)
- Heikossa työmarkkina-asemassa olevat / sote- ja kasvupalvelujen integraatio
- Työnhakijan palveluprosessista linjattava ne asiat, joista tarpeen säätää laissa
  - Työnhaun alkamiseen, voimassaoloon ja lakkaamiseen liittyvät kysymykset – verkkopalvelut / ei verkkopalveluja käyttävät asiakkaat
  - Palveluprosessin etenemiseen, palvelujen tarjoamiseen ja valinnanvapauteen liittyvät kysymykset
- Työnhakijan palveluprosessista tunnistettava ne seikat, joihin liittyy tiedon keräämistä ja siirtymistä
  - Asiat, jotka huomioitava lainsäädännössä (tietojen salassapito, käsittely, tietojen vaihto jne.)
  - Asiat, jotka on huomioitava järjestelmäarkkitehtuurin näkökulmasta

1. Säädösvalmistelun aikataulut

*) **Sisältölait**:
Laki rekrytointi ja osaamispalveluista
Laki kotoutumisen edistämisestä
Laki alke ja kasvup.n rahoittamisesta
”Tietojärjestelmälaki” - *omassa aikataulussaan*